

Сопілко І. М.,
кандидат юридичних наук, доцент,
директор Юридичного інституту
Національного авіаційного університету

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ

Анотація. У роботі досліджуються особливості правового регулювання електронного урядування як складового елемента механізму правового регулювання державної інформаційної політики.

Ключові слова: державна інформаційна політика, правове регулювання, електронне урядування, інформаційний простір, інформаційна сфера, структура правового регулювання інформаційної політики, інформація.

Постановка проблеми. Зміна інформаційних імперативів розвитку сучасної цивілізації, активізація застосування інформаційної зброї значно впливають на загальну картину та напрями подальшого розвитку інформаційного суспільства. За таких умов застарілі кліше щодо інформаційної політики, яка трактується виключно в якості забезпечуючого елемента, призвели до фактичної нездатності нашої держави ефективно протистояти масованій інформаційній війні. Таким чином, об'єктивно формується наукова проблема щодо необхідності розроблення нових підходів до питань правового регулювання державної інформаційної політики.

Потребують свого усвідомлення тенденції щодо кардинальної зміни і концептуально нового підходу до структури правового регулювання державної інформаційної політики, вироблення засад до формування концепції державної інформаційної політики, з подальшим ухваленням однойменного нормативного акта – Концепції державної інформаційної політики. На наш погляд, даний напрям правового регулювання через формування базового, визначального концептуального документа виступає найбільш логічним і аргументованим. На противагу чисельним спробам дослідників удосконалювати та ухвалювати ще більшу кількість нормативних актів, яка за деякими оцінками фахівців сягає 4 000, мною пропонується розробити науковий підхід до будови структури правового регулювання державної інформаційної політики.

У теоретико-правових дослідженнях зазвичай такі проблеми знаходять свій вияв лише фрагментарно. Якщо на початку розвитку незалежної України домінували акти, які регулювали здебільшого питання технічного захисту інформації, різноманітні відносини у сфері інформатизації, то з формуванням інформаційного суспільства розширенням меж застосування антропологічного підходу інформаційне законодавство також стало більше схилитися до проблем захисту інформаційних прав і свобод людини. Натомість ще й досі зберігається необхідність до вироблення системних засад інформаційного права, вироблення системи правового регулювання державної інформаційної політики.

Паростки формування інформаційного права як комплексної галузі права було закладено в роботах І.В. Арістової [1], К.І. Белякова [2; 3] В.М. Брижка [4; 5], І.М. Сопілко [6-8], В.Ю. Степанова [9], В.О. Олійника [10], М.Я. Швеція [12].

Натомість жодним із цих дослідників не було запропоновано розгорнутої концепції визначення системи правового ре-

гулювання державної інформаційної політики, не визначено її складових елементів та зв'язків між ними.

Мета статті – визначити сучасні тенденції будови структури правового регулювання державної інформаційної політики на підставі аналізу правового регулювання електронного урядування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зважаючи на значний масив нормативно-правових актів, що регулюють суспільні відносини у сфері державної інформаційної політики (ДІП), зосередимо увагу на тих, що є найбільш вагомими саме для інформаційної політики, кількість і якість яких надає можливість говорити про основу для формування Концепції державної інформаційної політики, яка також може розглядатися і виступати одним із визначальних джерел інформаційного права і Кодексу України про інформацію.

Сповідуючи структурно-логічний підхід, нами на підставі аналізу масиву інформаційного законодавства було **сформовано напрями правового регулювання ДІП, що складають систему правового регулювання ДІП:**

1) *правове регулювання інформаційної безпеки* (державна політика інформаційної безпеки [12], політика безпеки інформації, політики та системи захисту інформації [13]);

2) *правове регулювання електронного урядування* (державна політика з питань електронного урядування; державна політика сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні [14]);

3) *правове регулювання розвитку інформаційного суспільства* (національна інформаційна політика, державна політика у сфері розвитку інформаційного суспільства, пріоритет державної політики, пріоритетний напрям державної політики [15]);

4) *правове регулювання інформатизації* – основоположні засади сукупності взаємопов'язаних організаційних, правових, політичних, соціально-економічних, науково-технічних, виробничих процесів, що спрямовані на створення умов для задоволення інформаційних потреб громадян та суспільства на основі створення, розвитку і використання інформаційних систем, мереж, ресурсів та інформаційних технологій, які побудовані на основі застосування сучасної обчислювальної та комунікаційної техніки [16];

5) *правове регулювання захисту інформаційних прав і свобод людини і громадянина* [17];

6) *правове регулювання функціонування та розвитку медіа-простору* [18-20] тощо.

Висновки. Таким чином, структура правового регулювання ДІП відображає основні складові правового регулювання, детерміновані групою відповідних принципів і становить багатоступеневу ієрархічну систему, в якій кожний елемент є взаємопов'язаний один із одним. Кожний структурний елемент ДІП сформований за ознакою однорідності суспільних відносин, і по кожному з них нами пропонується на рівні державних стратегій сформувати відповідні системоутворювальні документи, котрі визначатимуть засади функціонування даного сегмента суспільних відносин, а також базуватимуться на засадах Концепції державної інформаційної політики.

Відтак, зберігаючи логіку дослідження, усю сукупність законодавчих актів, що регулюють суспільні відносини у сфері державної інформаційної політики, нами пропонується розглядати як модель нормативно-правових актів, що складається з шести рівнів. Це відповідає наступності правових актів, логічній послідовності викладення та презентації інформаційно-правової ідеології, кореляції всіх елементів ієрархічної системи.

У межах даної статті проаналізуємо один із елементів системи правового регулювання ДПП – правове регулювання електронного урядування.

Література:

1. Арістова І.В. Державна інформаційна політика: організаційно-правові аспекти: Монографія / І.В. Арістова / За загальною редакцією О.М. Бандурки. – Харків: Ун-т внутрішніх справ, 2000. – 368 с.
2. Беляков К.І. Інформатизація в Україні: проблеми організаційного, правового та наукового забезпечення: [моногр.] / Беляков К.І. – К.: КВІЦ, 2008. – 576 с.
3. Беляков К.І. Організаційно-правове та наукове забезпечення інформатизації в Україні: проблеми теорії та практики: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора юрид. наук: спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / К.І. Беляков. – К., 2009. – 37 с.
4. Брижко В.М. Про сучасну інформаційну політику / В.М. Брижко // Права інформатика. – 2009. – № 2 (22). – С. 31–43.
5. Нормативно-правові та методологічні засади упорядкування інформаційних відносин: [наук.-методологічний посіб.] / Брижко В., Цимбалюк В., Швець М.; за ред. В. Тація, В. Тихого, М. Швеця. – К.: ПанТот, 2009. – 290 с.
6. Сопілко І.М. Інформаційні правовідносини за участю органів державної влади України: [монографія] / І.М. Сопілко. – К.: «МП Леся», 2013. – 212 с.
7. Сопілко І.М. Захист авторського права в мережі Інтернет: проблеми теорії та практики: [монографія] / І.М. Сопілко, А.В. Пономаренко. – К.: «МП Леся», 2013. – 116 с.
8. Сопілко І.М. Типи інформаційної ідентичності / І.М. Сопілко // Підприємство, господарство і право. – 2104. – № 1. – С. 44–48.
9. Степанов В.Ю. Державна інформаційна політика: проблеми та перспективи: [монографія] / В.Ю. Степанов. – Х., 2011. – 548 с.
10. Олійник В.О. Теоретико-методологічні засади адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки України: [монографія] / О.В. Олійник. – К.: Укр. Пріоритет, 212. – 400 с.
11. Основи інформаційного права України: [навч. посіб.] за ред. М.Я. Швеця, Р.А. Калужного та П.В. Мельника. – К.: Знання, 2009. – 414 с.
12. Доктрина інформаційної безпеки України [Електронний ресурс]: затв. указом Президента України від 8 лип. 2009 р. № 514/2009. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/514/2009>.
13. Про затвердження Програми інформатизації законотворчого процесу у Верховній Раді України на 2012-2017 роки: Постановою Верховної Ради України від 5 липня 2012 р. № 5096-VI.
14. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні [Електронний ресурс]: розпорядж. Кабінету Міністрів України від 13 груд. 2010 р. № 2250-р. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2250-2010-%D1%80>.
15. Про Рекомендації парламентських слухань з питань розвитку інформаційного суспільства в Україні: Постановою Верховної Ради України від 1 грудня 2005 р. № 3175-IV // Відомості Верховної Ради України від 14.04.2006. – 2006. – № 15. – С. 604. – Ст. 131.
16. Про затвердження Програми інформатизації законотворчого процесу у Верховній Раді України на 2012-2017 роки: Постанова Верховної Ради України від 5 липня 2012 р. № 5096-VI.; Про національну програму інформатизації: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 27-28. – Ст. 181.
17. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січ. 2011 р. № 2939-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 32. – Ст. 314.

Сопилко И. М. Правовое регулирование государственной политики в сфере электронного управления

Аннотация. В работе исследуются особенности структуры правового регулирования электронного правительства как составляющая механизма правового регулирования государственной информационной политики.

Ключевые слова: государственная информационная политика, правовое регулирование, электронное правительство, информационная сфера, информационное пространство, структура правового регулирования информационной политики, информация.

Sopilko I.M. Legal regulation of public policy in the field of e-governance

Summary. In the article author searched a basis to undermining of the modern trends of state information policy law regulation and one of its elements: e-government law regulation.

Key words: state information policy, law regulation, e-government, information space, information sphere, structure of law regulation of information policy, information.